

FICHE “AANWEZIG OP SCHOOL”

NAAR EEN WARM & VERBINDEND AANWEZIGHEIDSBELEID OP SCHOOL

● Vooraf – Het CLB ondersteunt de school in hun groeiproces naar een actieve leerhouding

Rol van het CLB in deze fase:

We handelen vanuit een meer activerende, coachende ondersteuning en begeleiden de school in het ontwikkelen van een constructieve en oplossingsgerichte mindset.

- We luisteren en erkennen
 - We geven ruimte aan de school om bezorgdheden te uiten
 - We geven erkenning aan hun ervaringen en beleving
- We creëren bewustwording
 - We helpen de school reflecteren: ‘wat willen jullie eigenlijk veranderen?’
- We stimuleren een positieve, groei- en handelingsgerichte vraagstelling
 - We helpen om bezorgdheden te herformuleren naar leervragen bv. van “leerlingen zijn ongemotiveerd” naar “hoe kunnen we de motivatie van onze leerlingen versterken?”
 - We gebruiken coachende technieken vanuit o.a. oplossingsgericht werken, verbindende communicatie,...
 - We doen dit alles vanuit een samen zoeken, elk vanuit de eigen ervaringen, kennis en vaardigheden

<https://prodiagnostiek.be/aan-de-slag/goede-praktijken/kracht-van-verbinding/aan-de-slag-met-hulpzinnen-en-voorbeeldvragen/>

● FASE 1 – Breed kijken: analyse en beeldvorming van het aanwezigheidsbeleid op school

In deze fase brengen we samen met de school hun aanwezigheidsbeleid in kaart. We combineren cijfers met ervaringen en gebruiken hierbij risico- en beschermende factoren als leidraad. Dit vormt de basis om in de volgende fase een duidelijke focus te bepalen.

Doel van deze fase:

- Inzicht krijgen in hoe de school omgaat met aanwezigheden.
- Sterktes, groeikansen, hiaten en uitdagingen in kaart brengen.
- Een gedeeld beeld vormen als vertrekpunt voor het bepalen van een gerichte focus.

Richtvragen:

1. Registratie en analyse van afwezigheden
 - Hoe worden afwezigheden en te laat komen geregistreerd?
 - Welke codes (P, Z, D, B,...) worden waarvoor gebruikt?
 - Wat zeggen de data? (vb. vanuit Discimus, Datawijzer, Dataloep...)
2. Beleid en aanpak
 - Welke afspraken en stappen bestaan er binnen de school? Zijn deze helder en zichtbaar/raadpleegbaar?
 - Wie doet wat, wanneer en hoe?
 - Is de aanpak ondersteunend of sanctionerend & waarom?
3. Preventie en klimaat
 - Wat doet de school om preventief in te zetten op aanwezigheden én hoe doet ze dat precies? Wordt er structureel aan gewerkt?
 - Hoe draagt het schoolklimaat bij aan verbondenheid?
 - Hoe merken jullie dit aan de leerling?
4. Effect en evaluatie
 - Wat werkt in jullie aanpak? Wat niet?
 - Zijn er signalen of input van leerlingen, ouders, inspectie?
 - Hoe breng je effect in kaart?

Rol van het CLB in deze fase:

Het CLB neemt in deze fase een begeleidende rol op. Idealiter neemt de school het voortouw in het gesprek, maar we weten dat dit voor veel scholen niet vanzelfsprekend is. Daarom biedt het CLB ondersteuning als gesprekspartner die structuur brengt, meedenkt en inhoudelijk verrijkt waar nodig.

- We begeleiden het gesprek zonder het over te nemen: we structureren waar nodig, maar stimuleren dat de school haar eigen beleid benoemt en onder woorden brengt.
- We stellen verdiepende vragen: hoe werkt dit in de praktijk? Wat is het effect? Waar zitten knelpunten én kansen voor verandering?
- We brengen CLB-informatie in, zoals signalen uit eerdere gesprekken, inhoudelijke expertise, observaties, als dit relevant is.
- We helpen verbanden leggen tussen losse elementen (data, aanpak, ervaring).
- We bewaken mee het tempo en de diepgang van het gesprek, met het oog op het bepalen van een realistische en gedragen focus in fase 2.

Onze rol is dus die van ondersteuner en medebegeleider: niet de trekker, wel een richtinggevende stem in een gedeelde dialoog.

Voorwaarden:

- Aanwezigheid van een breed samengesteld team (directie, zorg, klastitularissen, secretariaat,...) die zicht hebben op het huidige beleid en aanpak tot in de praktische uitvoering.
- Bereidheid om open te reflecteren over bestaande praktijken.
- Tijd en ruimte om het gesprek in diepte te voeren.

 Resultaat van deze fase:

- Een gedeeld en rijk beeld van het huidige aanwezigheidsbeleid.
- Inzicht in sterktes, knelpunten, risico- en beschermende factoren.
- Een stevige basis om in de volgende fase een heldere en haalbare focus te bepalen.

● FASE 2 – Focus bepalen: waar maken we het verschil?

Na het brede verkennen, is het tijd om te kiezen: welke gerichte focus nemen we mee als uitgangspunt voor verdere acties? We kiezen niet zomaar één actie. We formuleren een duidelijke focus die richting geeft aan een geheel van acties.

🎯 Doel van deze fase:

- Afgebakend in doelgroep
- Afgebakend in problematiek
- Gericht op waar de school nog impact kan maken,
- Aangesloten bij wat leeft op de werkvloer én in beleid.

Richtvragen:

- Welke gerichte problematiek willen we aanpakken?
- Sluit dit aan bij iets waar de school al mee bezig is of input rond kreeg van bv. de inspectie, pedagogische kaders,...?
- Waar ligt nog ruimte voor impact?
- Welke doelgroep willen we bereiken? (bv. een graad, richting, klas...)

Richtlijnen voor het bepalen van focus:

- Begin klein: een beperkte doelgroep of concrete situatie vergroot de kans op resultaat en bijsturing. Vb. Leerlingen B-stroom 1ste graad
- Maak het afgebakend: kies één gerichte problematiek of thema, bv. frequent te laat komen in één graad, vb. leerlingen die afwezigheden gewettigd door ouders volledig ingezet hebben
- Kies voor realistische ambitie: een probleem waar de school nog een verschil kan maken. Kies dus niet voor de leerling met 50 B-codes terug op school krijgen.
- Houd rekening met bestaande initiatieven: bouw verder op wat er al is en vermijd overlappende inspanningen.
- Laat je leiden door de noden van de leerling(en): wat zal voor hen het grootste verschil betekenen? Met welke focus bereik je een grote groep leerlingen?

Rol van het CLB in deze fase:

Het CLB neemt in deze fase de rol op van kritische vriend. We kijken constructief mee naar de keuzes die worden gemaakt. We stellen verdiepende vragen: Is de focus voldoende afgebakend? Kan er impact zijn voor een grote groep? We helpen de school nadenken over haalbaarheid en reiken kaders of voorbeelden aan waar nodig.

Voorwaarden:

- Aanwezigheid van iemand met mandaat (bijvoorbeeld directie of iemand van het beleidsteam) om de focus op dat moment mee vast te leggen.

📌 Resultaat van deze fase:

- Een gedeelde, heldere focus die richting geeft aan de doelstellingen en acties in de volgende fase.

● FASE 3 – Plan: van focus naar actie

In deze fase wordt de gekozen focus concreet vertaald naar een gedragen plan. Het actieplan biedt houvast en richting: wie doet wat, tegen wanneer, met welk doel en welk beoogd effect?

Je kan onderstaand sjabloon gebruiken om het plan op te bouwen.

PROJECTPLAN

FOCUS:

HOOFDDOEL:

TUSSENDOELEN

WERKGROEP

TREKKER

LEDEN

HOE GAAN WE DIT AANPAKKEN? - ACTIES!

WIE DOET WAT TEGEN WANNEER?

TAAK	VERANTWOORDELIJKE	DEADLINE

VOLGENDE SAMENKOMST:

Doel van deze fase:

- Aansluiten als gesprekspartner met kennis van leerlingen, context en leerrecht.
- Ondersteunen in het bewaken van de doelgerichtheid van acties.
- Mee opvolgen of acties haalbaar en realistisch blijven.
- In overleg momenten terugkoppelen en effecten mee in kaart brengen.

Richtvragen ter ondersteuning van het sjabloon:

1. Wat willen we realiseren?
 - Wat is het hoofddoel dat we willen bereiken?
 - Welke tussendoelen helpen ons om daar stap voor stap te geraken?
2. Wie gaat dit realiseren?
 - Wie zit er in de werkgroep? Denk aan diversiteit in functies (directie, zorg, leerkracht, leerlingbegeleider...)
 - Wat is het mandaat van deze groep?
 - Hoe vaak komt men samen? Wie bewaakt de voortgang?
3. Hoe gaan we dit aanpakken?
 - Welke acties zijn nodig om het doel te bereiken?
4. Wie doet wat en tegen wanneer?
 - Wie is verantwoordelijk voor welke actie?
 - Tegen wanneer moet wat gerealiseerd zijn?
5. Hoe weten we of we op koers zitten en of het gelukt is?
 - Welke effecten willen we zien bij leerlingen, het team of het beleid?
 - Hoe maken we die effecten zichtbaar of meetbaar?
 - Op welk moment kijken we terug en sturen we bij?
6. Hoe en wanneer evalueren we?
 - Op welk moment kijken we terug en sturen we bij?
7. Hoe en wat communiceer je naar wie?

Rol van het CLB in deze fase:

Het CLB is geen trekker van het proces of van de werkgroep, maar kan wel een actieve rol opnemen als deelnemer. Het is belangrijk dat CLB-medewerkers bewust kiezen of ze al dan niet deel uitmaken van de werkgroep.

- Voordelen van deelnemen: je blijft nauw betrokken, je kan gericht meedenken, signalen delen, en meewerken aan bijsturing.
- Nadelen of aandachtspunten: het risico bestaat dat je (onbewust) als trekker wordt gezien of dat je te veel verantwoordelijkheid overneemt.

We respecteren hierbij steeds het eigenaarschap van de school over het plan en nemen enkel een rol op waar dit meerwaarde heeft én gedragen is door het schoolteam.

Resultaat van deze fase:

- Een concreet en gedragen plan van aanpak met duidelijke doelen, acties, timing en opvolging.
- Een actieve werkgroep met mandaat die de uitvoering en opvolging op zich neemt.
- Een systeem om systematisch te evalueren, bij te sturen en te borgen.

● FASE 4 – Uitvoering: van plan naar praktijk

In deze fase komt het plan tot leven: de acties worden uitgevoerd en waar nodig bijgestuurd. De werkgroep neemt het voortouw in de uitvoering, met oog voor haalbaarheid, betrokkenheid en zichtbaar effect.

Doel van deze fase:

- De geplande acties uitvoeren, evalueren en bijsturen waar nodig. Je kan onderstaand sjabloon gebruiken om het plan te evalueren en bij te sturen.

Richtvragen:

- Kunnen acties ook effectief uitgevoerd worden?
- Waar botsen we op? Wat vraagt bijsturing?

FOCUS:		
HOOFDDOEL:		
TUSSENDOELEN	WAT HEBBEN WE GEDAAN?	
WAT MERKEN WE AL?		
WAT HEBBEN WE NODIG OM VERDER TE GAAN?		
WIE DOET WAT TEGEN WANNEER?		
TAAK	VERANTWOORDELIJKE	DEADLINE
VOLGENDE SAMENKOMST:		

Rol van het CLB in deze fase:

Het CLB blijft betrokken als sparringpartner, maar is niet verantwoordelijk voor de uitvoering.

Het CLB kan:

- Mee warm houden: bij overlegmomenten mee reflecteren op voortgang en signalen mee duiden.
- Feedback geven op acties en effecten (wat merken we in leerlingcontacten?).
- Meedenken bij obstakels of bijsturing (bv. acties herformuleren, ondersteuning zoeken...).
- Helpen borgen van wat werkt: hoe krijgt dit een vaste plek in beleid of werking?

De rol van het CLB is gericht op versterken van de uitvoering vanuit betrokkenheid en gedeeld eigenaarschap.

Resultaat van deze fase:

- De afgesproken acties worden uitgevoerd zoals gepland.
- Er is zicht op wat werkt en waar bijsturing nodig is.
- De eerste effecten worden zichtbaar en bespreekbaar gemaakt.

● FASE 5 – Vieren, delen en verduurzamen

De inspanningen verdienen het om zichtbaar te worden gemaakt: voor de leerlingen en het team, maar ook voor ouders, eventueel andere scholen en het brede netwerk. Het erkennen van de inspanningen en wat goed loopt.

Doel van deze fase:

- versterkt de motivatie en vergroot de betrokkenheid
- stimuleert duurzaam en positief beleid
- creëert draagvlak voor verdere verandering

Richtvragen:

- Wat heeft gewerkt? Waarom werkte dit?
- Hoe maken we dit zichtbaar?
- Hoe delen we dit met ouders of opvoedingsverantwoordelijken en schoolteam?
- Hoe zorgen we ervoor dat deze evolutie blijft doorzetten?
- Hoe kunnen we dit effect verduurzamen op lange termijn? En wat doen we als het terug moeilijker loopt?

Rol van het CLB in deze fase:

- Ondersteunen bij terugblik: samen reflecteren op wat goed werkte en waarom.
- Mee zichtbaar maken van wat er bereikt is: via infographics, verhalen, getuigenissen...
- Stimuleren van uitwisseling: inspirerende praktijken kunnen gedeeld worden met andere scholen.
- Mee nadenken over borging: hoe krijgt wat werkt een vaste plek in de schoolwerking?

Resultaat van deze fase:

- De geboekte resultaten worden zichtbaar gemaakt voor leerlingen, ouders, het schoolteam. Wees creatief! (projectmuur, nieuwsbrieven, pv's, social media, website, posters, infographics,...)
- Successen worden gedeeld binnen de school én eventueel daarbuiten (vb. scholengroep, andere scholen, CLB, netwerktafels,...).
- Er worden voorstellen geformuleerd om – vanuit het opgedane inzicht in sterktes, knelpunten, risico- en beschermende factoren - succesvolle praktijken te borgen en op te nemen in het bredere beleid.